

Διευθυντής ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΔΕΛΕΔΑΚΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΠΙΣΘΕΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Τὸ ἐκδοθὲν «Ἐκπαιδευτικὸν Δελτίον» τοῦ «Κρητ. Ἀστέρος» ἐπεσπάσατο τὰ συγχαρητήρια τῶν ἐπαϊόντων καὶ ἔτυχε γενικῆς ἀποδοχῆς τῶν ἐν Κρήτῃ φιλομαθῶν καὶ φιλοπροόδων διδασκάλων.

Ἡ διεύθυνσις εὐχαριστεῖ θερμῶς τοὺς τε ἀποστείλαντας αὐτῇ συγχαρητήρια καὶ τοὺς δηλώσαντας ὅτι θὰ ὑποστηρίξωσι πάσῃ θυσίᾳ τὴν ἐκδοσὶν τοσοῦτον ὠφελίμου διὰ τὴν παιδείαν περιοδικοῦ.

ΗΘΙΚΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

ΕΠΙ Τῆς ΛΑΜΠΡΟΦΟΡΩῖ ΑΝΑΣΤΑΣΕΙ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

«Ἀναστάσεως ἡμέρα λαμπρυνθῶμεν λαοί. Πάσχα Κυρίου Πάσχα· ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διέβιβασεν, ἐπινίκιον ἄδοντας».

Με τὸν θεσπέσιον τοῦτον καὶ ὑψηλὸν ὕμνον ψάλλει ἡ Ἀγ. Ἐκκλησία ἡμῶν τὸ μέγα καὶ χαρμύσσον γινόμενον τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅστις ἀνεχθεὶς τὸν σκληρότατον τῶν θανάτων χάριν τῆς ἀνθρωπότητος παρέσχεν οὕτως εἰς ἡμᾶς τὸ μέγιστον παράδειγμα τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τοῦ καθήκοντος! Τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι ἐν τῶν μεγίστων θαυμάτων ἅτινα μέχρι τοῦδε καθ' ἕλκον τὸν κόσμον καὶ καθ' ἕλας τὰς ἐποχὰς ἐγένοντο. Εἰς Θεὸς περιβεβλημένος τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα νὰ καταδεχθῇ νὰ γίνῃ διὰ σταυρικοῦ θανάτου τὸ ἐξελαστήριον τῆς ἀνθρωπότητος θῦμα, ὅπερ ἦρε τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν! Οἶον ὕψος ἀγαθότητος καὶ ταπεινοφροσύνης! Οἶον

ὕψος ἀνοχῆς καὶ καρτερίας! Ὑπέστη ὁ Θεάνθρωπος τὰ πάντα, ἐθανατώθη καὶ ἐτάφη, ἀλλ' ἐπὶ τέλους Ἀνέστη! ἵνα διὰ τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεώς Του ἐξαναστήσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐκ τῆς κλίνης τοῦ αἰωνίου θανάτου....

ὦ! πόσον φιλόανθρωπος ἀνεδείχθη, Σωτὴρ, εἰς ἡμᾶς, οἵτινες ἐπλέομεν εἰς τὸ σκότος τῆς πλάνης καὶ τῆς ἁμαρτίας πρὸ τῆς ἐλευσεώς Σου εἰς τὸν κόσμον, ὃν διδάξας καταλλήλως καὶ παρασχὼν αὐτῷ πρῶτον πλεῖστα ὅσα παραδείγματα ἀγάπης, ὑπομονῆς, ἀληθείας κλπ. ἐπεσφράγισας ταῦτα τέλος διὰ τοῦ μεγίστου τῶν παραδειγμάτων τῆς αὐτοθυσίας Σου χάριν ὁλοκλήρου τοῦ Κόσμου, προσπαγεῖς εἰς τὸν ξύλον τοῦ Σταυροῦ!, ὅπερ ἐγένετο τρισμακάριστον κατὰ τὸν ψαλμφοδόν:

«ὦ τρισμακάριστον Ξύλον, ἐν ᾧ ἐτάφη Χριστός, ὁ Βασιλεὺς καὶ Κύριος...»

Δικαίως λοιπὸν ἡ κλητὴ καὶ ἁγία αὕτη ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως, ὠνομάσθη ἑορτὴ ἑορτῶν καὶ πανηγυρὶς πανηγύρεων, ὥς ψάλλει καὶ ἡ Ἐκκλησία, καθόσον κατ' αὐτὴν λύεται ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς ἁμαρτίας συναναστηθεὶς ἐκ τῆς πνευματικῆς νεκρότητος μετὰ τοῦ περιφανῶς ἀναστάντος Χριστοῦ. Διδασκόμεθα δὲ ἐκ τῆς Ἀναστάσεως ταύτης τοῦ Σωτῆρος τὰ ἑξῆς: Καθὼς ὁ Κύριος ἡμῶν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ἐγερθῶμεν ἐκ τῆς ἁμαρτίας, ἀφοῦ προηγουμένως σταυρώσομεν τὸ πάθος τῆς ἀσωτείας, τῆς φιλαργυρίας, τῆς ἀπάτης, τοῦ φθόνου κλπ. καὶ ἀποβάλλομεν τὰς κακὰς ἐξεις, τοὺς πονηροὺς διαλογισμοὺς, ἵνα μὴ ὑποδουλωθῶμεν πάλιν ὑπὸ τοῦ πονηροῦ καὶ ὑποστῶμεν τὴν αἰωνίαν καταδίκην. Ἀλλὰ πράττομεν τοῦτο σήμερον; ὅχι δυστυχῶς πάντες πλην ἐλαχίστων! Διὰ τοῦτο δὲν ἐγνωρίσαμεν εἰσέτι ποῦ ἔγκειται ἡ ἀληθὴς εὐτυχία μας, προσπαθοῦντες νὰ εὕρωμεν ταύτην εἰς τὸν πλοῦτον, εἰς τὰς ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου, εἰς τὴν ματαιότητα αὐτοῦ... Ἀλλὰ τὴν εὕρισκομεν εἰς αὐτὰ; ὅχι! διότι γινόμεθα δυστυχέστεροι δι' αὐτῶν, ἐν ὅσῳ ἀπέχομεν τοῦ Θεοῦ, ἐν ὅσῳ ἐκτελοῦμεν μόνον τοὺς τύπους τῆς θρησκείας ἀνευ τῶν ἔργων

της ἐλεημοσύνης, της ἀληθοῦς ἀγάπης, της εὐσεβείας κλπ. Τότε δὲ εἶναι περιττὴ καὶ ἡ ἐορτὴ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ ἐκ ταύτης χαρὰ, ἂν δὲν ἐορτάζωμεν ταύτην πράγματι καθαροὶ καὶ παῖδοι, ὅτι ἐξετελέσαμεν τὸ καθήκον μας ἀπέναντι Αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοίων μας.

Εἴθε ὅμως νὰ πανηγυρίσωμεν ταύτην τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην ἡμέραν μὲ ἀληθὴ χαρὰν, προερχομένην ἐκ τῆς σκιρτήσεως τοῦ πνεύματος καὶ τῆς συνειδήσεώς μας, ὅτι ἐξεπληρώσαμεν τὸν προορισμὸν μας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ νὰ συμπάλλωμεν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τὸν ὕμνον τῆς Ἀναστάσεως:

«Φωτίζου, φωτίζου, ἡ νέα Ἱερουσαλήμ.

ἡ γὰρ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε.

χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου Σιών· σὺ δέ, ἁγνή, τέκνον Θεοτόκε, ἐν τῇ ἐγέρσει τοῦ τόκου σου».

Πάτρι.

Γ. Η. ΚΑΛΑΙΟΝΤΖΗΣ

(Συντάκτης τοῦ Περιοδικοῦ «Σάλπιγξ τῆς Ἀληθείας»)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ—ΤΖΑΜΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Ἦλθεν ἡ ἡμέρα τῆς πληρωμῆς καὶ τὰ 235 ἡμερομίσθια αὐτῶν ἡμετέθησαν δι' ἑνὸς «οιχτήρ» ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ὁ μὲν ἀρχικτίστης ἐδράδουνεν ἡμέραν τινὰ, διότι δὲν προσήλθε πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου εἰς τὸ ἔργον, οἱ δὲ ἄλλοι δύο διότι ἀπουσίασαν ἀνευ ἀδείας ἐπὶ τινὰ λεπτὰ δι' ἀπόλυτον αὐτῶν ἐργασίαν. Ἡ διὰ τοιούτων νομισμάτων ἀμοιβὴ δὲν ἐθλίψε καὶ πολὺ τοὺς ἡμετέρους ἐργάτας, οὐσα ἄλλως τε ἀνώνυμος· εὐτυχεῖς δὲ ἐθεωρήθησαν, διότι αἱ κεφαλαι αὐτῶν δὲν ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς κατακλείς τοῦ παρ' αὐτῶν ἐγερθέντος οἰκοδομήματος, ἐνῶ καὶ διὰ τοῦτο ἐν καὶ μόνον νῦμα ἤρκει τοῦ «Τσεπεντζήμπιαση» πρὸς τοὺς αἰμοδιψεῖς ὁμοθρήσκους του. Σπανία ἔκφρασις φιλανθρωπίας παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐν τοῖς τότε καιροῖς!

Δ'.

Παρήλθον ἔκτοτε ἔτη πολλά. Οἱ μάρτυρες τῶν χαλεπῶν ἐκείνων ἡμερῶν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐξέλειπον. Ὁ θάνατος, εὐεργέτης ἐνίοτε, ἀπῆλλαξε καὶ αὐτοὺς τῶν δεινῶν καὶ ἔδωκε πέραν εἰς τὰ βάσανα καὶ τοὺς πόνους τῶν καὶ μόνον οἱ βαρεῖς στόνοι τῶν συμφορέων· μετὰ τῆς περιθαλλούσης ἀτμοσφαίρας ἐξῆγειρον κατὰ καιροὺς τὰς φοβεράς ἐκείνας λαίλαπας, ὧν θύματα ἐπιπτον μὲν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν αὐθορμήτως, ἀλλὰ ἡ τελικὴ ἐκθασίς ἦτο ἡ σάρωσις τῶν Ἀγαρηνῶν. Ἐν τοσοῦτῃ ὅμως ἡ προσωνομία «Τζαμί» εἰς τὸν διφυᾶ εὐκτήριον οἶκον τῶν Τούρκων ὀριστικῶς ἀπεδόθη, συνταυτισθεῖσα μετ' αὐτοῦ καὶ παραμείνασα μετὰ τῆς ἐλπίδος ὅτι οὐδέποτε ὁ χωρισμὸς θὰ ἐπῆρχετο. Καὶ τῷ ὄντι τὸ σκότος τῶν μαύρων χρόνων, τῆς στυγεράς δουλείας καὶ ἀδυσωπότητος τυραννίας, τὴν παράδοσιν ἤρξατο ἐπισκοπεῖν καὶ εἰς λησμοσύνην σχεδὸν ὁ Ἅγιος Στέφανος περιήλθε, καὶ τῆς ἀβεβαιότητος αἱ ταλαντευόμενοι πτέρυγες ἐπὶ πολλοὺς ἐξετάθησαν. Μόνον ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Γεωργίου Γεωργιουδάκι, λειψάνου τῶν παλαιῶν ἐκείνων ἡμερῶν, βαθέως ἐντυπωμένη καὶ ἀνεξίτηλος ἐφ' ὅρου ζωῆς παρέμεινεν ἡ παράδοσις τοῦ ἐκτουρκισμοῦ τοῦ ναοῦ, εἰς ἀληθὴ φύχωσιν πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ μεταβληθεῖσα, ἕνεκα τοῦ ἐξῆς συμβεβηκότος.

Ἦτο ἡμέρα τοῦ Πάσχα. Νεαρὸς τότε ὁ ρηθείς Γεωργιουδάκις καὶ ἱκανῶς ὥρατος, ἐστολισμένος μετέβαινεν εἰς τὸν

ἀδελφικὸν τοῦ Χριστοῦ ἀνέστη ἀσπασμόν. Ὁ δρόμος τῆς διαβάσεώς του διήρχετο παρὰ τὸ τζαμίον. Ἡ ὥραιότης, ὁ στολισμὸς καὶ τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας τὸν βάσκανον τῶν Ἑσπέχιδων ὀφθαλμὸν ἠρέθισαν καὶ ἀρκοῦσαι ἀφορμαὶ ἐθεωρήθησαν, ὅπως ὁ εὐλαβὴς ἐορταστὴς συλληφθῇ καὶ ἐντὸς τοῦ παρακειμένου τεμένους τοῦ Μωάμεθ ἀχθῇ. Ἡ καταδίκη ὅμως αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὑποδεστέρα τοῦ φόβου του. Ἀντὶ τοῦ κρουροῦ συριγμοῦ τῆς σπάθης εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ ἤχει ἡ προσταγὴ «γκλαούρ, ἀσβέστη στὰ σουρεθία» (εἰκόνας). Καὶ οὐδεμίαν ἀντιλογία ἐπιτραπομένης ἐπελάβετο τοῦ ἔργου ὑπὸ τοὺς σαρκασμοὺς τῶν ἀγάδων ἀλαλαζόντων «καλὴ σου Λαμπιρή!». Μετ' ὀλίγας ὥρας τὸ ἔργον εἶχε συντελεσθῇ. Ἀπασαί αἱ ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ποτὲ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου ἁγιαγραφίαι διὰ παχέος ἀσβεστοῦ ἐπιχρίσματος εἶχον καλυφθῇ πλὴν τῶν ὀφθαλμῶν, οὓς ἐξορύττοντες οἱ Τούρκοι παρεσκεύαζον, ἔλεγον, «μεξέν» τῇ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν κρεοφαγήσαντι κτίσῃ. Τὰ δεινὰ τοῦ Γεωργιουδάκι ἐληξάν τότε μετὰ τοῦ ἀσβεστοχρίσματος. Ἡπειλήθη ὅμως ὑπὸ τῶν Τούρκων ὅτι, ἂν ποτε ὁμολόγει τὸ τί εἶδε καὶ τί ἐπραξεν ἐντὸς τοῦ Τζαμίου, θὰ ἐφονεύετο. Ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι Χριστιανοὶ εἰς αὐτὸ πρότερον δὲν εἰσῆρχοντο καὶ οἱ Τούρκοι προμαντεύοντες τὴν κατάπτωσιν αὐτῶν, φαίνεται, δὲν ἔκρινον εὐθετον ἐναργὴ πάντοτε νὰ ἔχωσι τὴν ἀρπαγὴν τῶν καὶ κάρφος εἰς τὰ ὄμματα τῶν ραγιαδῶν, παρ' οἷς ἐθεώρουν λησμονηθέντα τὸν σφετερισμὸν τοῦ ναοῦ. Τὰ ἔτη παρήρχοντο καὶ αἱ ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐξερρήγγυντο, τὸ δὲ μυστικὸν ὁ Γεωργιουδάκις δὲν διέδωκε, καίτοι πρὸς τὰς δυσμὰς τῆς ζωῆς του ἤγγιζεν. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1878 ὅμως, εὐόλωνα τὰ ἀποτελέσματα σχοῦσαν, ἡ ἐλπίς τῆς πληρώσεως τοῦ μυχίου του πόθου, τῆς ἀνακτήσεως τοῦ ναοῦ, τὴν ἐκμυστήρευσιν εἰς τὸν πνευματικὸν τοῦ χωρίου, Γεώργιον Γενεράλιν, καὶ τὸν ἔειν υἱὸν Νικόλαον Γεωργιουδάκιν ἐπήνεγκε. Διηγῆθη ὅσα ἐπαθεν, ὅτι εἶδε πολλὰς εἰκόνας, ἐξ ὧν κυρίως ἐνεθυμεῖτο τὴν παράστασιν ὁμάδος ἀνθρώπων συγκαθημένων εἰς τράπεζαν μὲ ἐπιτραπέζια σκεύη (εἰκονίζουσαν φαίνεται τὸν Μυστικὸν δεῖπνον) καὶ ἐξώρκεισεν αὐτοὺς νὰ ἐπιμεληθῶσι τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ εἰρημένου ναοῦ, ὅπερ ὅμως δὲν ἐπέζησε καὶ νὰ ἴδῃ ἐκπληρούμενον, ἐπειδὴ πρόωρον ἦτο ἐπὶ πᾶν τολμηρὸν ἐγχείρημα πρὸς τοῦτο παρὰ τῶν Χριστιανῶν.

Ε'.

Ἐφθασε τέλος τὸ 1896. Αἱ προηγηθεῖσαι τῆς Μεταπολιτευτικῆς ἐπιτροπῆς πρόσδοι καὶ ἐπιτυχεῖς ἀγῶνες ἄμεσον ἐπακολούθημα ἔσχον, κατὰ τὴν βραχυχρόνιον τῶν ἐχθροπραξιῶν ὑφῆσιν, τὴν συνοδείαν παρὰ τουρκικοῦ στρατοῦ πρὸς φύλαξιν τῶν Τουρκοκρητῶν ἐν παντὶ χωρίῳ, εἰς τὸ ὅποιον οὗτοι ἐξῆλθον πρὸς περισυλλογὴν τοῦ δαφίλουδς κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐλαιοκάρπου. Καὶ τὸ εἰς Γερακάρει λοιπὸν ἐλθὼν ἀπόσπασμα ἐκ 30 νιζάμηδων ἐστρατωνίσθη εἰς τὸ Τζαμί, ἐγκατασταθὲν ἐν αὐτῷ καὶ ἀρκούντως ὀχυρωθὲν, φρουροῦν ἀλλὰ καὶ ἐν ταύτῃ θαρροῦν ἐπὶ τοὺς ἱσλαμικοὺς ἐντοπίους ἀνδρειοτάτους ὁμοθρήσκους. Ἀλλ' ἐν ἀκαρεῖ ἡ ἐπαναστάσις, γιγαντωθεῖσα καὶ πάλιν, καταλαμβάνει τοὺς 60 τοὺτους Ὀσμανλήδες, οἵτινες καὶ πολιορκοῦνται καὶ ὡς βαρύνοντες ὁμηροὶ καὶ οὐχὶ μικρὰς ἀξίας ἐνέχυρον παραφυλάττονται χάριν τῶν ἐν τῇ πόλει Ρεθύμνης χριστιανῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς παρὰ τὴν πόλιν κώμικς, ὧν ἡ ζωὴ τὸν ἔσχατον διέτρεχε κίνδυνον ἐν δεινότερᾳ πολιορκίᾳ ὑπὸ τῶν Τούρκων διατελούντων.

(Ἀκολουθεῖ)

MIX. E. ΓΕΝΕΡΑΛΙΣ

ΕΝ ΣΧΟΛΕΙΩ ΤΥΦΛΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Ύψηλός και μεγαλοπρεπής πυλὼν καὶ ἐν αὐτῷ σηῖνος παιδίων συγωθουμένων πρὸς ἀλλήλα καὶ κρατούντων τὰς χεῖρας ἀλλήλων—τοιαύτη εἰκὼν παρουσιάσθη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, ὅτε διήλθον τὴν ἀνοιχθεῖσαν θύραν τοῦ σχολείου τοῦτον τῶν τυφλῶν παιδίων ἐν τῇ ὁδῷ τῶν Ὁράνιεν ἐν Βερολίῳ. Τὰ παρὰ διὰ ἐφόρου τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ περιπάτου, ἐκιδρύον μεταξὺ τῶν καὶ εἶχον πάντα χαρούμενα πρόσωπα. Ἡ μεγάλη θύρα μετὰ τὴν εἰσδὸν μου ἐκλείσθη μετὰ τινος πατάγου καὶ ἔνεκα τούτου ἀποτόμως ὅλα τὰ μικρὰ ἐκεῖνα παῖδια ἐσιώπησαν καὶ ἔστρεψαν τὰς μικρὰς τῶν κεφαλὰς διὰ νὰ προσέξουν τί συνέβαινε. Διὰ μίαν στιγμὴν ἐσταμάτησα ἀναποφάσιτος· δὲν εἶχεν ἀρὰ γὰρ τὸ σηῖνος τοῦτο κανένα ὁδηγόν; Ἐμπροσθεν καὶ πλησιέστατα πρὸς ἐμὲ ἴστατο ἐν κοράσιον ὑψηλότερον ἥπως ἀπὸ τὰ ἄλλα παῖδια, μὲ μελαγχροινὴν κόμην καὶ μὲ γλυκὺ ἥσυχον πρόσωπον· εἶχεν ἀνοιξοὺς τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὸ μέρος μου—δύο μεγάλους, ὠχρούς καὶ παραδόξους κενούς ὀφθαλμούς—οἱ ὅποιοι τρόπον τινὰ μὲ ἠρώτων μὲ ἀπερίγραπτον ἐντύπωσιν: ποῖος εἶσαι καὶ τί θέλεις; Τῇ ὀμίλῃσῃ σχεδὸν πνιγόμενος ἀπὸ τὴν ἐτύπωσιν τοῦ προσώπου της, αὐτὴ δὲ μοι ἀπήντησε μὲ καθαρὰν φωνήν, προσμεδιῶσα μὲ χάριν, καὶ μοι ἔδωκε πληροφορίας ποῦ ἐγὼ θὰ εὕρισκον τὸ δωμάτιον τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ καταστήματος. Οὕτω δὲ τὰ παῖδια, τὰ ὅποια πρὸ ὀλίγου μὲ ἔκφρασαν ἐντεταμένης προσοχῆς προσεπάθουν νὰ ἀκούσουν τί συμβαίνει, ἐγένοντο πάλιν παιδρὰ καὶ αἰτάρακτα. «Περιμένετε βέλαια κανένα ὁδηγόν;» ἠρώτησα. «Μάλιστα, μάλιστα, ἀπήντησαν ὅλα ὁμοῦ κατανεύσαντα, ἐκφραστικῶς. Ἀνῆλθον τὴν μικρὰν κλίμακα βραδέως καὶ τὸ βλέμμα μου προσέπεσεν εἰς ῥητόν τι τοῦ Σχίλλερ ἐν τῷ τοίχῳ γεγραμμένον: «*Nā zihst du, das ist ein Unglück!*». Μετ' ὀλίγα λεπτὰ εὕρισκόμεν πρὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ιδρύματος. Διευθύνει τοῦτο τὸ σχολεῖον διὰ τυφλὰ παῖδια καὶ ἐργαστάσιον διὰ ἐνηλίκους τυφλοὺς, Εὐχαρίστως δὲ ὁ εὐγενὴς ἀνὴρ μοι ἔδωκε τὴν ἄδειαν νὰ παρακολουθῶ τὴν διδασκαλίαν τῶν τυφλῶν. «Θὰ σας δώσω ὁδηγόν, μοι εἶπεν, ὁ ὅποιος θὰ σας ὁδηγήσῃ εἰς τὰς τάξεις» καὶ προσεκάλεσε τῶν ἐνα μαθητῶν, εἰς τὸν ὅποιον ἀνέθηκε τοῦτο. «Ὅτε εἶχον φθάσει πρὸς μᾶς θύρας παρετήρησα ἐκπληκτός ὅτι ὁ ὁδηγός μου ἦτο τυφλός! Ἐψαυσε μίαν στιγμὴν τὸν παραστάτην τῆς θύρας διὰ νὰ εὕρῃ τὸ κωδώνιον, ἀλλὰ μόνον μίαν στιγμὴν, καὶ ἔπειτα βαδίζων σταθερῶς διήλθε τὴν θύραν. Ὅτε διηρχόμεθα τὴν δευτέραν αὐτὴν μὲ κατέστησε προσεκτικὸν εἰς ἐν ὠραῖον ἐκεῖ δένδρον καὶ προσέθηκεν: «ἐπὶ τέλους ἦλθε καὶ ἡ ἀνοίξις». — Ναι, ἀλλὰ πῶς ἐννοεῖτε τοῦτο ἀφ' οὗ δὲν βλέπετε τὸ ἀνοιγμα τῶν δένδρων; ἀπήντησα ἐγὼ τότε. — Ἀκούομεν, μοι ἀπήντησε, τοὺς κοσμοφύους. Καὶ τῷ ὄντι εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου ἐκάθηντο δύο κόσμοφθοι, οἷς ἐγὼ διόλου δὲν εἶχον ἀκούσει. Εἰσιήλθομεν λοιπὸν εἰς τὸ κυρίως σχολικὸν κτίριον, μέγα ἀληθῶς οἰκοδόμημα. Καὶ παρετήρουν πάλιν μετὰ θαυμασμοῦ μετὰ πόσης σταθερότητος ὁ ὁδηγός μου χωρὶς νὰ ψαύῃ εὗρισκε κλίμακας καὶ μακροὺς διαδρόμους, πῶς διήρχετο σειρὰν ὅλην θυρῶν μετ' ἐμοῦ χωρὶς πού νὰ σφαλῇ.

— Ἐχετε πολὺν καιρὸν ἀφ' οὗ ἐχάσατε τὸ φῶς σας; ἠρώτησα ἐκπληκτός.

— Ὁ, μάλιστα ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν, ἀπεκρίθη.
— Εὕρισκετε τὰ πάντα ἀσφαλῶς ὡς ἐὰν εἶχετε τὸ φῶς σας;
— Μάλιστα διότι εἶναι ἐδῶ ἡ κατοικία μας. Καὶ ὑπερμετὰ διὰ καθ' ὃν χρόνον μοι ἦνοιγε τὴν θύραν τοῦ δωματίου ἐν τῷ ὁποίῳ εὕρισκοντο δέκα περίπου παῖδια ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἢ μᾶλλον ὁδηγίαν μᾶς διδασκαλίσσης. Τὸ ζῶον «καλημέρα» τοῦ συνοδοῦ μου ἀνταπεδόθη ἐν χορῷ ὑπὸ τῶν μικρῶν μαθητῶν, τῶν ὁποίων αἱ κεφαλὰὶ εἶχον προσεκτικαὶ πρὸς ἡμᾶς στραφῇ. Συνεστάθη εἰς τὴν διδασκαλίαν, ἡ ὁποία ὅμως δὲν διηύθυνε τὰ βλέμματά της πρὸς ἐμὲ· ἦτο λοιπὸν καὶ αὕτη τυφλή; Ἡμῖν ὁ μόνος βλέπων ἐκεῖ ἔχων πρὸ ἐμοῦ τὰ τυφλὰ παῖδια καὶ τὴν τυφλὴν διδασκαλίαν τῶν, καὶ τὰ παμμέγιστα παράθυρα τοῦ ὑψηλοῦ καὶ φωτεινοτάτου δωματίου. Τὰ παῖδια εἶχον τὴν ὥραν ἐκείνην τὸ μάθημα τῆς πλαστικῆς. Ἰσταντο πρὸ τριῶν μεγάλων τραπεζῶν καὶ ἕκαστος εἶχεν ἐνώπιόν του ἓνα βῶλον πλαστικοῦ κηροῦ. Τινὰ ἐκ τούτων ἐφαίνοντο ἐπιτηδεύοντες εἰς τὸ μάθημα τοῦτο. Μικρὰ καλαθάκια, μικραὶ φωλεαὶ μετ' ὧν, ἀριθμοὶ, γεωμετρικὰ σχήματα, πῖλοι, μικρὰ ὑποδήματα, μαστίγες, θρινάκια κτλ. ἐξήρχοντο ἐκ τῶν δραστηρίων διακτύλων τῶν μικρῶν παιδίων. Ἡ διδασκάλισσα μετέβαινε ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἐπαινοῦσα ἢ ψέγουσα καὶ διορθώνουσα. Εἰς τὴν ἐρώτησίν μου περὶ τοῦ πῶς εὕρισκε τὴν ἀντίληψιν τῶν μικρῶν τυφλῶν, ἀπεκρίθη ὅτι εἶναι ἡ αὐτὴ ὡς καὶ ἡ τῶν βλέπόντων. Ὅτε ἐγὼ ὑπέλαβον ὅτι φαντάζομαι τὸν νοῦν τῶν τυφλῶν ἀνθρώπων μᾶλλον συγκειννωμένον, διότι δὲν περισπᾶται ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, μοι ἀπεκρίθη ὅτι καὶ οἱ τυφλοὶ περισπῶνται ἀκριβῶς ὁμοίως διὰ τῆς ἀκοῆς, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἐπέταξεν ἐν τεμάχιον κηροῦ εἰς τὸ ἔδαφος παρὰ τὴν γωνίαν. Μόλις ἦτο δυνατόν νὰ ἀκουσθῇ ὁ κύπος τοῦ καταπεσόντος κηροῦ, καὶ ὅμως ἀμέσως ὅλα τὰ παῖδια ἀνεξαίρετως ὕψωσαν τὰς κεφαλὰς, ἔπασαν τὴν ἐργασίαν τῶν καὶ προσεῖχον πρὸς τὴν γωνίαν.

— Πῶς εἶναι ἡ ἀφή των; ἠρώτησα.

— Καὶ ἐν τούτῳ, μοι ἀπεκρίθη, εἶναι τὰ μικρὰ παῖδια διάφορα, πολὺ διάφορα ἀλλήλων. Τινὰ τούτων εἶναι λίαν ἀμβλέα, ἄλλα ὅμως ἔχουσι τὴν αἴσθησιν ταύτην οὕτως ἀνεπτυγμένην, ὥστε θὰ ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ λόγον περὶ ἐμφύας τῆς αἰσθήσεως ταύτης. Ἀλλ' ὅμως, ἐξηκολούθησεν, ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι μῦθος τὸ λεγόμενον περὶ ἡμῶν τῶν τυφλῶν ὅτι αἰσθανόμεθα τὴν ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν, πλησιάζοντες εἰς οἰαδήποτε ἀντικείμενα καὶ ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως ταύτης ὁδηγούμενοι δυνάμει ἀσφαλέστερόν πως νὰ κινώμεθα ἐν ἀγνώστῳ εἰς ἡμᾶς περιβάλλοντι. Εἴμεθα ἔρημοι πάσης βοηθείας εὐθὺς ὡς ἐγκαταλείψωμεν γνωστὸν τινα εἰς ἡμᾶς τόπον.

— Δεσποινίς, ἀνέκραξε μικρὰ τις κόρη, ἐτελείωσα!

Ἡ τυφλὴ διδασκάλισσα διηυθύνθη τότε πρὸς τὴν μαθητρίαν, ἣτις εἶχε τελεώσει τὴν ἐκ κηροῦ κατασκευὴν ἀπιδίου χωρὶς ὅμως τὸν μίσχον (ντένι). Ταχέως ὁλίσθαινον αἱ χεῖρες τῆς τυφλῆς διδασκαλίσσης περὶ τὸ κατασκευασθὲν τεχνούργημα.

— Ἀλλ' ἐλησμόνησες, Λουίζα, παρετήρησε, τὸν μίσχον!

— Ἀ μάλιστα, ἔχετε δίκαιον, δεσποινίς, καὶ ἠρυθρίασεν ἡ μικρὰ τυφλή, ἣτις εἶχεν ἀκούσει ὅτι ἐγὼ εὕρισκόμεν παρὰ τὴν διδασκαλίαν.

— Δεσποινίς, ἀνέκραξεν ἄλλο κοράσιον, δὲν εἰδεύω πῶς νὰ δέσω τὴν κορδέλλαν.

Εἶχε κατασκευάσει μικρόν τινα γυναικεῖον πῖλον, ὁ ὅποιος ἔπρεπε νὰ στολισθῇ τώρα πλέον μὲ τὴν «γαρνιτούραν».

ΕΙΣ ΤΗΝ 25^{ΗΝ} ΜΑΡΤΙΟΥ

[Ἐπὶ τῇ Ἑθνικῇ Ἑορτῇ ἢ Ἑλληνικῇ Κοινότης Πόρτ-Σαϊδ ἔδωκεν ἑσπερίδα ἐν τῇ θεάτρῳ Eldorado, ὅτε ὁ ἡμέτερος συμπατριώτης καὶ διευθυντὴς τῶν Ἐκπαιδευτηρίων τῆς Κοινότητος κ. Π. Φωτεινὸς ἀπήγγειλε τὸ κάτωθι πατριωτικὸν ποίημα].

Γλυκοχαράζει ἀνοιξίς, τὰχθόνια κελαδοῦνε
καὶ μὲ ἐλπίδας καὶ παλμούς τὰ στήθη μας κτυποῦνε.
Εἰς τὴν μυρόλουστον πνοὴν ποῦ ἡ ἀνοιξίς σκορπίζει
χαρὰ καὶ ἐνθουσιασμόν τὰ στήθη μας γεμίζει.

Ἡ ἑθνικὴ μας ἑορτὴ! Ἐδύο γημένῃ ἡμέρᾳ!
ποῦ μ' ἕνα αἰσθημα κοινὸν ἐνώνει πέρα ὡς πέρα
τὸ ἔθνος, τὴν φυλὴν μας
καὶ δίδει νέαν δύναμιν στήν ἑθνικὴν ζωὴν μας.

Ἡ χώρα ἡ Ἑλληνικὴ, ἡ ζηλειμένη χώρα
ἐστέναζεν ὑπὸ ζυγὸν ἐπὶ αἰῶνας τώρα.
Ὁ ἄγριος κατακτητὴς τῆς χώρας τῶν Ἑλλήνων
ἐμόλυνε τὸν ἐνδοξόν ἠρόνον τῶν Κωνσταντίνων.

Τὸ πνεῦμα τὸ Ἑλληνικὸν ποῦ ἐπέτα εἰς τὰ ὕψη
εἶδε τὸ σκότος τοῦ ζυγοῦ πυκνὸν νὰ τὸ καλύψῃ.
Αὐτὸ ποῦ ἐσκορπίζ' ἄλλοτε τὰ φῶτα, τὴν σφαιραν,
νὰ τὸ ναρκῶνῃ ἤκουε πνοὴν τυράννου ἀγρίαν.

Αἶφνης ἀνατινάσσεται, σηκώνεται ἐπάνω
ὅλον τὸ Πανελλήνιον, βοᾷ «δὲν ὁ ἀποθάνει!»
Σημαία ἐκυμάτισε μ' ἐλευθερίας χρῶμα,
τῶν γίων τὴν εὐλόγιον τοῦ Ἱεράρχου στόμα.

Σημαία μ' ἅγιο Σταυρόν, τὴν νίκην συμβολίζει.
«Ὡς τὸν Χριστὸν ἐσταύρωσαν», τὸ σύμβολον ἐρίζει,
«ἀλλὰ ἀνέστη ὁ Χριστὸς μὲ δόξης μεγαλειᾶ,
οὕτω καὶ τὸ Ἑλληνικὸν
πάθος ὑπέστη σταυρικόν.

Τὸ ἐσταύρωσεν ὁ τυράννος, τῶν πνέειν ἡ δουλεία,
ἀλλὰ ἀνέστη σήμερον καὶ θραύει τὰ δεσμά του
καὶ Ἱεράρχης τοῦ Χριστοῦ ἐτλογεῖ τὸ κίνημά του».

Καὶ τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ γίγαντες καὶ τιτᾶνες
ἔφερον ὑπερήφανοι κ' ἐφάλλοντο παιᾶνες.
Λεόντων ἦτο γενεὰ ἢ γενεὰ ἐκείνη
καὶ πρὸ αὐτῶν μὲ σεβασμὸν τὸ γόνυ μας ἄς κλίνῃ!

Νὰ μᾶς ἐμπνέῃ πάντοτε καὶ τὸ παράδειγμά των
ποῦ ἀντηχοῦν ἔς τὰ πέρατα τὰ κατορθώματά των.
Κολοκοτρώνης ἀπ' ἐδῶ καὶ ἡ βροντερὰ φωνὴ του
τὸν Δράμαλιν κατανικᾷ
καὶ καταστρέφει καὶ σκορπᾷ
τὸν θάνατον εἰς τοὺς ἐχθροὺς μοιράζει τὸ σπαθί του.

Ἐκεῖ Κανάρης ἄτρομος τὸν Καραλὴν πατάσσει,
τὴν φοδερὰν φρεγάταν του μὲ πῦρ ἀνατινάσσει.
Βρυχάται ὁ Νικηταρᾶς καὶ σφάζει καὶ πληγώνει
καὶ ὁ Μιαούλης φοδερὸς τοῦ Τούρκου κεραυνώνει.

Ὁ Διάκος ὁ Ἀθανάσιος ὡς λέων ξεσπαθώνει,
ἔς τὴν Ἀλαμάναν μάχεται μὲ τὸν Ὀμέρ Βρυώνη.
Καὶ εἰς τὴν σοῦβλαν φήνεται, πλὴν ἕνα ἄχ δὲν βγάνει!
Ὁ Ἀνδρούτσος πέρνει ἐκδικήσιν εἰς τῆς Γραβιάς τὸ χάνι.

Πίπτει ὁ ἄναξ ἀπ' ἐδῶ, ἐκεῖ φυτρώνουν ἄλλοι,
μὲ ἕνα πόθον, μ' αἰσθημα, μὲ μιά καρδιά μεγάλη.
Ἀντιλαλοῦν τὰ τόποινα δάση, βουνά καὶ λόγγοι
κ' εἰς ἕνα φωτιστέφανον λάμπει τὸ Μεσολόγγι!

Καραϊσκάκης τρομερὸς μιά πυραμίδα κτίζει
ὅλη κεφάλια τούρκικα! καὶ τοὺς ἐχθροὺς θερίζει!
Καὶ πίπτει εἰς τὸ Φάληρον, πλὴν ἄλλοι μετ' ἐκεῖνον.
Ἡρώων χώρα φυσικὴ ἢ χώρα τῶν Ἑλλήνων.

Τὰ ἔθνη συνταράσσονται καὶ στρέφονται τὸ βλέμμα
καὶ λέγουν πρὸς τὸν τύραννον «ἀρκεῖ τὸ τόσον αἷμα!»
Καὶ τὰ κανόνια βροντερὰ ἔς τῆς Πύλου τὸν λιμένα
τὴν τυραννίαν πνίγουν
κ' ἐλευθερίαν δίδουν
ἐκεῖ ποῦ ἡ δόξα στέφανα εἶχεν ἐξηπλωμένα.

Ἀλλ' ὅμως δὲν ἐπέτρεψεν ἐλευθερίας αἶρα
νὰ διασκορπίσῃ πανταχοῦ τὰ σύννεφα τὰ μαῦρα
ποῦχ' ἀπλωμένα ὁ ζυγός. Κι' ὀλίγη μόνον χώρα
ἀνέπνευσε κ' ἀπῆλυσεν ἐλευθερίας ὄθρα.

Καὶ ἔμεινεν εἰς τὸν ζυγὸν τὸ πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων!
Ἀλλὰ ἐβροντοφώνησαν τὸν πόθον των ἐκεῖνον,
τὸν πόθον των τὸν δίκαιον καὶ τὸν βροντοφωνοῦσι,
τὴν χώραν τῶν πατέρων των, τὴν χώραν των ζητοῦσι.

Ἐδρόντησε συχνὰ συχνὰ καὶ πάλιν τὸ τουφέκι,
ὁ πόθος τῆς ἐλευθερίας τρόπαια νέα πλέκει
εἰς τῆς πατρίδος τὸν βωμὸν τὸ Ἀρκάδι δίδει ἢ Κρήτη,
τὴν διαμαρτυρίαν τῆς εἰς τοὺς λαοὺς κηρύττει.

Ἀνατινάσσεται καὶ αὐτὸ ὡς Μεσολόγγι νέον,
σύμπλεγμα ἐναρμόνιον καὶ σύμπλεγμα ὁρατον.
Κλίνετε γόνυ πρὸ αὐτῶν! Καὶ τίς λαὸς νὰ ἔχῃ
ἐν Μεσολόγγι θαυμαστὸν
καὶ ἐν Ἀρκάδι ἐξακουστὸν!

Τοιαύτῃ αὐταπάρνησιν ὀλίγα στήθη βρέχει.

Ὁ Ἑλλήν δὲν ἐδίστασεν οὔτε δὲν ἠὲ διστάσῃ
εἰς τῆς πατρίδος τὸν βωμὸν τὸ πᾶν νὰ θυσιάσῃ.
Πατρίδα ἐντροπολεῖ ἐνδοξον καὶ μεγάλην,
τὴν χώραν τῶν πατέρων του καὶ ὅχι χώραν ἄλλην.

Ἀλλ' ἡ Ἑλλάς τόσον μικρὰ μὲ θρία κλεισμένα
δὲν εἶναι αὐτὴ ποῦ ἤθελεν εἰς τὰ εἴκοσι ἕνα,
ὁ Ἑλλήν ἄλλα θρία πιστεύει ἔς τὴν πατρίδα
τρέφεται μ' ἄλλα θνεῖρα ἔς τὴν βρεφικὴν κοιτίδα.

Καὶ μ' ἕνα πόθον ζωηρόν ἀπὸ πολλῶν αἰώνων,
νὰ στήσῃ πάλιν ἐνδοξον τοῦ κράτους του τὸν ἠρόνον
ἐκεῖ ποῦ πνέει εὐχαρὶς ἡ Βοσπορία αἶρα
ἐκεῖ ποῦ ὑφοῖται θαυμαστός
Ναὺς Σοφίας ἐκλεκτός,
ποῦ τώρα τὸν καλύπτουσι νέφη δουλείας μαῦρα.

Ἐκεῖ ποῦ ἦτο ἄλλοτε τῶν Κωνσταντίνων ἠρόνος,
ποῦ πόθος ζωηρότερος ὅσον διαβαίνει ὁ χρόνος
πάσης ἑλληνικῆς καρδιάς τρέφεται μὲ ἐλπίδα
νὰ ἰδῇ Μονάρχην Ἑλληναν, μεγάλην τὴν πατρίδα.

Τὸν πόθον τοῦτον, εὐγενὴς Ἑλληνικὴ νέότης,
οὐ ἐνσαρκόουσα, ὅλη ἐλπίς καὶ ὅλη γενναϊότης
ἐμπρός, εἰς πέρας αἰῶνι ἠὲ φέρῃς ἐπὶ τέλους
καὶ εἰς τοὺς Κρούμους δεῖξαι ἐκεῖ
ὅτι εἶνε χώρα ἑλληνικὴ
καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἢ πατρὸς καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους.

Σημαία κυανόλευκε, ποῦ γλυκοκυματίζει
καὶ σήμερον γλυκεῖς παλμούς τὰ στήθη μας γεμίζει,
ποῦ σε θωπεύει σιγαλὰ ἢ αἶρα μυρισμένη,
πόσος Ἑλληνικὸς λαὸς τὴν σκέπην σου προσμένει!

Καὶ πόσοι δοῦλοι ἀδελφοὶ μὲ δακρυρμένον ὄμμα
σήμερον ποῦ δὲν βλέπουσι τὸ γλυκερόν σου χρῶμα,
ἀλλ' ἑορτάζουν μυστικά μὲ τὴν γλυκειάν ἐλπίδα
καὶ τῆς καρδιάς των οἱ παλμοὶ
ἐνώνονται μὲ ἡμᾶς θερμοὶ

πῶς ὁ ἀνατεῖλῃ καὶ εἰς αὐτοὺς χαρὰ γιὰ τὴν πατρίδα!

Τὸ ἔθνος μ' ἕνα πόθον εἴῃ, νὰ σ' ἰδῇ ὑψωμένην
ἔς τὴν Πόλιν μας τὴν ἐνδοξον ποῦ ἔχει ἡγιασμένην
Παλαιολόγου μάρτυρος καὶ βασιλέως αἶμα
Καὶ Κωνσταντίνου βασιλεὺς πάλιν νὰ βάλῃ στέμμι.

Ἐν Πόρτ-Σαϊδ τῇ 25 Μαρτίου 1908

Π. Φωτεινός

Θέλοντες νὰ γνωρίσωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν τοὺς κατελθόντας εἰς δημοσιογραφικὸν ἀγῶνα χάριν τῆς ἐπιστήμης διασημοὺς χειρουργοὺς τῆς Κρήτης ἀρχόμεθα δημοσιεύοντες τὰς εἰκόνας αὐτῶν. Καὶ πρῶτον καταχωρίζομεν τὴν εἰκόνα τοῦ ἐτέρου τῶν πρωτοστατησάντων ἐν τῷ ἀγῶνι, εὐμενῶς ἀποσταλεῖσαν πρὸς ἡμᾶς.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΑΤΖΟΥΡΑΚΙΣ
ΙΑΤΡΟΣ—ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ

Μετὰ εὐδοκίμους ἐξετάσεις ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Ἱατρικῆς κατὰ τὸ 1892. Παρηκολούθησε κατόπιν τὰ τῆς Ἀστυκλινικῆς μαθήματα ἐπὶ ἑν ἔτος καὶ κατὰ τὸ 1893 δι' ἐπιτυχὸς διαγωνισμοῦ, προσελήφθη, ὡς ἐσωτερικὸς ἱατρός τῆς Χειρουργικῆς κλινικῆς τοῦ Πολιτ. Νοσοκ. Ἀθηνῶν ὅπου παρέμεινε μέχρι τοῦ 1897. Ἐκτραγείσης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς ἡμετέρας πατρίδος ἐγκατέλειπε τὴν θέσιν του καὶ ἀνέλαβε προθύμως καὶ ἀφιλοκερδῶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν Κρήτῃ τότε ἀποσταλέντος χειρουργείου τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Τὸ τμήμα τοῦτο πολλὰς τὰς εὐεργεσίας παρέσχε πρὸς τοὺς παμπληθεῖς τραυματίας τοῦ πολέμου.

Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ πολέμου μετέβη εἰς Παρισίους ὅπου ἐπὶ τριετίαν παραμείνας παρηκολούθησε τοὺς διασημοτέρους χειρουργοὺς τῶν Παρισίων. Μετὰ ταῦτα ἐπανελθὼν ἐξήσκησε εὐδοκίμως τὸ τοῦ ἱατροῦ ἐπάγγελμα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, διετέλεσε δὲ ἐπὶ τριετίαν Διευθυντὴς τοῦ χειρουργικοῦ τμήματος τοῦ Νοσοκομείου Χανίων.

Φιλομαθὴς καὶ φιλοπρόδοτος ὢν δὲν ἔπαυσε σχεδὸν κατ' ἔτος μεταβαλὼν εἰς Εὐρώπην πρὸς παρακολούθησιν ἐκ τοῦ σύγγενος τῶν προόδων τῆς ἐπιστήμης τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

ΟΒΙΔΙΟΣ—ΚΟΡΝΑΡΟΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ—ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὁ κ. Γιάνναρης ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ, τῇ ἐπιγραφομένῃ «περὶ τοῦ Ἐρωτοκρίτου καὶ τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ» ποιούμενος λόγον περὶ τοῦ ἐπεισοδίου τοῦ Κρητὸς Χαριδήμου καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἀποφαίνεται, (ὅν καλῶς μνημονεύω τῶν λόγων του, διότι ἀτυχῶς δὲν ἔχω πρόχειρον τὴν πραγματείαν του ταύτην), ὅτι εἶναι μὲν ἀποτυπωμένοι ἐν τῷ ἐπεισοδίῳ τούτῳ ὁ μῦθος τοῦ Κεφάλου καὶ τῆς Πρόκριδος, δὲν μετεγράφη ὅμως οὗτος ἐκ βιβλίου τινὸς προγενεστέρου, ἀλλὰ παρελήφθη ἐκ προφορικῆς ἀφηγήσεως παρὰ τοῦ Κρητὸς ποιητοῦ. Ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ κ. Γιάνναρη ὁρμάται ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι «ὁ Κορνᾶρος ποιῶν τὸν Ἐρωτοκρίτον, οὐδε-

μίαν γραπτὴν πηγὴν εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν». Τὴν ἀρχὴν δὲ ταύτην φαίνεται ὅτι συνήγαγεν ὁ κ. Γιάνναρης ἐκ τούτου ὅτι ὁ Κορνᾶρος, κατὰ τὴν γνώμην του, ἐποίησεν ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ, ὅτε καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης καὶ φιλολογίας ἀπειρος ἦτο ἀναγκαιῶς καὶ καθόλου ἢ μόρφωσις ἦτο μικρά. Τοῦτο δὲ πάλιν τεκμαίρεται ἐξ ἀτελειῶν τινων, ὥς ἀνευρίσκει ἐν τῷ Ἐρωτοκρίτῳ, ὡς φέρ' εἶπειν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοπωνυμίων. Μόνον λέγει τὸ ὄνομα Γορτύνη γινώσκει ὁ ποιητὴς ἐκ πάντων τῶν ὀνομάτων τῶν Κρητικῶν πόλεων.

Ἄλλ' εἶναι ἄρα γε ὁρθὸς ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι, ἐπειδὴ ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ Ἐρωτοκρίτου ὀνόματα Κρητικῶν πόλεων καὶ τόπων ἐν γένει, διὰ τοῦτο ὁ ποιητὴς αὐτοῦ πρέπει νὰ νομίζηται περιωρισμένης ἀναπτύξεως καὶ πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὡς συμπέρασμα ὅτι ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ ἐποίησεν; Καὶ θὰ ἐμαρτύρει τούναντίον ἐὰν πλὴν τῆς Γέρτυνας ἐποιεῖτο μνηεῖαν ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλων Κρητικῶν πόλεων, ὧν τὰ ὀνόματα ἡδύνατο καὶ ἐξ ἀκοῆς νὰ γινώσκῃ; Ἐὰν δὲν ἀναφέρῃ ὁ Κορνᾶρος Κρητικὰς τοπωνυμίας, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἦσαν ἀναγκαῖαι αὐταὶ εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ, ἄλλως τε τὸ κέντρον τῆς δράσεως τῶν προσώπων του δὲν εἶναι ἡ Κρήτη καὶ τὸ ποίημα αὐτοῦ εἶναι ἐρωτικόν, ἐκ τούτου δὲ εἰδους ποιήματος ἡδύνατο νὰ ἐλλείπῃ πᾶν ἔχνος τοπικοῦ ὀνόματος. Καὶ τὸ ὄνομα Γορτύνη ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἐν τῷ Ἐρωτοκρίτῳ καὶ δὲν θὰ ὑπῆρχε, κατὰ τὴν γνώμην μου ἐὰν ἔλιπε τὸ τοῦ Ὀβιδίου χωρίον «Nec Gortynia...» εἰς ὃ ὀφείλεται τοῦτο, ἀλλ' οὐδεὶς θὰ ἐνόμιζεν ἀδικαιολόγητον τὴν ἐλλείψιν ταύτην. Ἐγὼ νομίζω τούναντίον ὅτι ἡ οἰκονομία τοῦ διεξοδικοῦ Κρητικοῦ ποιήματος, αἱ σοφαὶ γνώμαι, ὥς πολλαχοῦ τοῦ ποιήματος παρενεῖρει ὁ ποιητὴς, παρατηρησεῖς τινὲς αὐτοῦ ὡς ἡ ἐπὶ τινος ὄνειρου, ὅτι τὸ ὄνειρον θὰ πραγματοποιηθῇ, διότι εἶδεν αὐτὸ ἡ Ἀρετὴ κατὰ τὴν πρωΐαν, ὅτε ὁ στόμαχος εἶναι κενὸς καὶ ἡ διάνοια δὲν σκοτίζεται ὑπὸ τῶν «καπνῶν τοῦ στομάχου», ἡ τάσις αὐτοῦ πρὸς τὸ νοουθετεῖν, ἀποδεικνύουσιν ἡλικίαν οὐχὶ νεαράν, ἀλλὰ μᾶλλον προηγμένην καὶ ὥριμον νοῦν καὶ μόρφωσιν ἱκανήν.

Ταῦτα τὰ ἐφόδια ἔχων ὁ Κορνᾶρος καὶ ἐμπειρὸς ὢν τῆς λατινικῆς γλώσσης ὡς φιλόπονος μέλισσα ἀπεμύνησε τὸν ἡδὺν χυμὸν τῆς λατινικῆς ποιήσεως. Εἰς τὸν Βεργίλιον ὀφείλει ὁ ποιητὴς τὴν λαμπρὰν ἐκείνην παρομοίωσιν, ἐν ᾗ ὁ νεκρὸς Ἀρίστος εἰκονίζεται ὅμοιος πρὸς «ἀνθὸν» καὶ «λούλουδα» ὅπερ ἀπέκοψε τὸ ἄροτρον διελθόν. Εἰς τὸν Βεργίλιον ὀφείλει τὸ ὠραιότατον ἐπεισόδιον τῆς ταφῆς τοῦ Ἀρίστου. Ἡ λαμπρὰ περιγραφή τῆς ἐν τοῖς Γεωργικοῖς καταγίδος ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Κορνᾶρον τὴν παρομοίωσιν «ὅπου λαχε νὰ δῇ ποτε σύγκλυσιν νὰ φουσκώσῃ» κλπ. Τὰ Γεωργικὰ βρήκουσι περιγραφῶν καὶ εἰκόνων θαυμασίων, ἀλλ' ἡ προκειμένη περιγραφή εἶνε ἡ κορυφὴ πασῶν. Καὶ δεικνύει ἡ ἀπομίμησις αὐτῆς πόσον ἀνεπτυγμένον εἶχε τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ ὁ Κρῆς ποιητὴς. Εἰς τὸν Ὀβιδίου ὀφείλει ὁ Κορνᾶρος τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Χαριδήμου καὶ τῆς συζύγου του καὶ ἱκανὰ ἄλλα χωρία.

Εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς ὁ κ. Γιάνναρης κατέληξεν εἰς ὃ κατέληξε συμπέρασμα, ὅτ' οὐ μάλιστα εἶχε πρὸ αὐτοῦ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Γάλλου Φωριέλ οὕτω κατηγορηματικῶς ἐκπεφρασμένην, ὅτι «ὁ Κορνᾶρος ἀπομμεῖται δοκίμους ποιητὰς τῆς Ἑλλάδος καὶ Ρώμης καὶ τῆς Ἰταλίας.

Σ. ΔΕΙΝΑΚΙΣ

Ὁ «Κρητικὸς Ἀστὴρ» ἀνταλλάσσει πρὸς πάντας cartes-postales.

ΑΠΟ ΧΑΝΙΩΝ ΕΙΣ ΛΟΝΔΙΝΟΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΧΙ

Ἀνὰ τὴν Ρώμην

Τρανὸν δείγμα τοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπερ ἔχουσιν οἱ Ἕλληνες τοῦ ἐξωτερικοῦ δ.ἀ. τὰ καθ' ἡμᾶς εἶναι ἡ γνώσις τῶν ζητημάτων, ἅτινα ἐκάστοτε μᾶς ἀπασχολοῦσιν, ἐν ὧραις ταῖς λεπτομερεῖαις αὐτῶν. Ὁ συνομιλητής μας εἶχε παρακολουθήσει τὰς φάσεις τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος καὶ μᾶς ὡμολόγησε τὴν θλίψιν, ἣν ἡσθάνθη καθ' ἣν ἐποχὴν τοῦτο εἶχε περιχθὲν εἰς τὸν ὑπατον κίνδυνον καὶ αἱ διάφοροι φήμαι παρίστων αὐτὸ τελείως κατεστραμμένον διὰ τὸν Ἑλληνισμόν. Ἐκ τῶν ἰταλικῶν δὲ ἐφημερίδων ἐγνώριζε καὶ τὸν σχηματισμὸν τῆς Κυβερνήσεως, ὡς καὶ τὴν προσχώρησιν τῶν Ὀθωμανῶν εἰς τὸ Κυβερνητικὸν στρατόπεδον.

Εἶτα ἔστρεψε τὸν λόγον περὶ ἄλλα θέματα. Μᾶς ἐδεδόκωσεν ὅτι φίλους ἐν Εὐρώπῃ ὀλίγους ἔχομεν καὶ τούτους ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ καθιστώμεν ἀδιαφόρους διὰ τῆς ἀδρανεῖας μας ἢ τῆς ἀπαθείας. Πλησιέστεροι οἱ Ἕλληνες οὗτοι πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους ἢ ἡμεῖς γνωρίζουσι βαθύτερον τὰς διαθέσεις αὐτῶν. Μᾶς συνέστησε πρὸ παντὸς βελτίωσιν τῶν ἐμπορικῶν σχέσεών μας πρὸς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς οἴκους μεθ' ὧν συναλλαττόμεθα, ἵνα ἐξαλειφθῇ ἡ ἀμφίδολος φήμη, ἣν τὸ παρελθὸν ἐκληροδότησεν εἰς ἡμᾶς. «Τὸ ἐμπόριον, εἶπεν, εἶναι τὸ μέσον δι' οὗ ἐρχόμεθα εἰς συνεχῆ καὶ στενὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς τοὺς ξένους· ἐὰν τοῦτο ἐνεργῇ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ πρέποντος, τῆς ἐντίμου συναλλαγῆς, τῆς εἰλικρινείας καὶ τῆς ὀφειλομένης ἀδρότης, θέλει ἐξάγει τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν χαρακτήρα καὶ ἐδρασιώσῃ ἀγαθὴν ὑπὲρ ἡμῶν ἰδέαν καὶ πεποιοῦσιν περὶ τῶν πλεονεκτημάτων τῆς φυλῆς μας, ἣν προσρρίζομεν νὰ ἐπικρατήσῃ ἐν Ἀνατολῇ. Εἶναι δὲ γνωστὸν, ἐξηκολούθησεν, ὅτι τὸ ἐμπόριον σήμερον κανονίζει τὰς διεθνεῖς σχέσεις· πρὸς ἐκείνους δὲ παρέχεται μείζων ὑποστήριξις καὶ ἐκδηλοῦται περισσότερα συμπάθεια, ὅτινες βαρύνουσι πλεον εἰς τὴν πλάστιγγα τῶν συμφεροντολογικῶν ὑπολογισμῶν τῶν ἰσχυρῶν». Ἐπὶ τῇ παρατηρήσει μας δ' ὅτι ἡ τεραστία ἀνάπτυξις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου πάντως ὀφείλεται εἰς τὴν ἐντιμον συναλλαγὴν καὶ ὅτι ἀδίκως ἐξακολουθοῦσιν οἱ ἐν Εὐρώπῃ νὰ δεικνυνται ἐπιφυλακτικοὶ πρὸς ἡμᾶς, ἀπήντησεν ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν ἀγῶνα μετὰ μείζονος δραστηριότητος καὶ ἀγαθῆς διαθέσεως, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν πλεόνασμα, ὅσον τὸ ἀρχαῖον κλέος κατὰ διαφόρους ἐποχὰς μᾶς παρέσχεν.

Εὐχαριστήσαντες εἶτα τὸν καλὸν πατριώτην διὰ τὰς καλὰς του συμβουλὰς καὶ τὰς πληροφορίας ἀπερχόμεθα πρὸς ἀναζήτησιν φαγητοῦ. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν ἔτι ἐξοικειωθῇ πρὸς τὴν εὐρωπαϊκὴν μαγειρικὴν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀπομακρυνόμεθα τῶν διεθνῶν φαγητῶν, τὰ ὅποια ἐν Εὐρώπῃ τρώγουσιν ἀνάλαττα, ἐνῷ περιέργως ἡμεῖς τὰ εὐρίσκομεν ἀλμυρώτατα.

Τὰς νυκτερινὰς ὥρας διερχόμεθα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀνὰ τὴν φωτόλουστον πόλιν, ἀναζητοῦντες ἀσύνηθές τι ἢ ἄγνωστον ἵνα ἱκανοποιησώμεν τὴν περιέργειάν μας.

Καθ' ὁδὸν συναντῶμεν σεβαστὸν ἀριθμὸν ποτοποιείων, ἐν

οἷς εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται ὁμαδὸν οἱ ἄνδρες Ρωμαῖοι . . . Πίνουνσι λοιπὸν καὶ εἰς τὴν Ρώμην. Μεταξὺ αὐτῶν λειτουργοῦσι τινὰ ἔχοντα μηχανήματα αὐτόματα, ἐν οἷς περιέχονται τὰ διάφορα ποτά, μὴδὲ τοῦ καφέ ἐξαίρουμένου. Ἀρκεῖ δὲ νὰ ρίψῃ τις ἐν δεκάλεπτον εἰς τὴν ὀρισμένην ὀπὴν τῶν νὰ στρέψῃ τὴν πρὸ αὐτοῦ στρόφιγγα καὶ νὰ δεχθῇ ἐν ποτηρίῳ ἀνάλογον ποσότητα τοῦ προκριθέντος ποτοῦ καφέ, ζύθου, κονιάκ, μαρσaking, ἀφέντ κτλ.

Ἀφ' ἑτέρου δ' ἡ κίνησις τοῦ κόσμου ἐξακολουθεῖ ζωνεῖν, εἰς ὅλας τὰς ὁδοὺς τὰ ἀποληγούσας εἰς τὴν πλατεῖαν ἰδίως δ' εἰς τὴν εὐρείαν λεωφόρον Οὐμβέρτου τοῦ Ι. αἱ ἄμαξαι καὶ τὰ λεωφορεῖα διασταυροῦνται ἀθροῦδως εἰς τὰς ἐστρωμένας διὰ γρανιτικῶν πλακῶν ὁδοὺς, ὧν ἡ καθαριότης ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν εἰς ἡμᾶς, ὅτινες οὐδ' εἰς Παρίσιους ἢ Λονδῖνον εὐρομεν τοσαύτην. Ἴσως εἰς τοῦτο συντελεῖ καὶ ἡ ἀφθονία τῶν ὑδάτων ἢ παρατηρουμένη εἰς ὅλας τὰς ἰταλικὰς πόλεις, τὰ ὅποια διαχετεύονται ὑπὸ παλαιῶν ὑδραγωγείων διασκευασθέντων καταλληλότερον εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους. Ἐν Ρώμῃ δὲ τόση ἀφθονία ὑπάρχει, ὥστε εἰς ἕκαστον ἄτομον ἀναλογεῖ ποσότης 1100 χιλιγράμμων εἰς τὸ 24ωρον!

Ἐκτὸς δὲ τῶν πεφημισμένων ὑδραγωγείων τῆς Ρώμης, μεγαλοπρεπέσταται εἶναι καὶ τινες ἐκ τῶν κρηνῶν αὐτῆς· μακρὰν μὲ ἀγάλατα ἢ ἀναγλύφους παραστάσεις, ἐξ ὧν τὴν πρώτην θέσιν ἀναμφιδόλως κατέχει ἡ κρήνη τοῦ Trevi. Ἡ κατασκευὴ τῆς ἤρξατο τῷ 1835 κατὰ διαταγὴν τοῦ Κλήμεντος τοῦ VII ἐπὶ σχεδίου τοῦ ἀρχιτέκτονος Salvi, ἐπερατώθη δὲ τῷ 1762. Εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ὑπάρχει ὁ κολοσιχίος ἀνδριάς τοῦ Ποσειδῶνος, ὀρθοῦ ἐπὶ τεραστίου ὀστράκου συρομένου ὑπὸ θυμοειδῶν τριτῶν. Δεξιὰ ὑπὸ τετραστάλῳ στοῶν ὄρθιον τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀφρονίας καὶ ἀριστερὰ τὸ ἀγαλμα τῆς Ἰγνείας. Ἀνωθεν εἰς τὸ βάθος ὑπάρχουσι δύο ἀνάγλυφα, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐν παριστᾷ παρθένον, δεικνύουσαν τὸ ὕδωρ εἰς τοὺς διψῶντας στρατιώτας τοῦ Ἀγρίππα, τὸ δὲ ἄλλο αὐτὸν τὸν Ἀγρίππαν λαμβάνοντα τὸ σχέδιον τοῦ ὑδραγωγείου.

Τὰ ὕδατα ἀναδύζοντα ἀπὸ πολλῶν μερῶν καὶ καταρρέοντα ἀφρώδῃ διὰ μέσου τῶν πολλῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἔργου μὲ τὸν μονότονον κελαρυσμὸν τῶν εἰς μικρὰν λίμνην, παρουσιάζουσι λαμπρὸν θέαμα ὑπὸ τὸ φῶς τῶν πέριξ φανῶν κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τῆς νυκτός. Ἐξασκεῖ δὲ ἰδιαιτέραν γοητείαν εἰς τοὺς Ρωμαίους ἡ ἀφθονία τῶν ὑδάτων, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν πολλῶν καθημένων περὶ τὴν λίμνην καὶ θαυμαζόντων ἐν σιωπῇ τὸ παφλάζον ὕδωρ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ πάλαι οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες κατεσκεύασαν τὰ θαυμαστότερα ὑδραγωγεῖα εἰς τὰς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν χώρας

Μεθ' ὅλην τὴν κόπωσίν μας ἐπιμένομεν εἰς τὴν εὐχάριστον περιπλάνησίν μας καὶ πέραν τοῦ μεσονυκτίου ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ κέντρα, εἰς τὰ ὅποια οἱ κινηματογράφοι καὶ τὰ κονσέρτα συγκεντροῦσι τὸν κόσμον. Ἐπὶ τέλους ἐπ' ἀνερχόμεθα εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μας, ἐνῷ δὲ ὁ φίλος μας κ. Ἀστεριάδης παραμένει εἰς τὴν εἰσόδον ἐπὶ πολλὴν ὥραν λαμβάνων διαφόρους πληροφορίας παρὰ τῆς ξανθῆς θυρωροῦ, ἡμεῖς εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀναπαυτικὴν κλίνην μας

(Ἀκολουθεῖ)

ΣΕΙΡΑΙ τῶν φυλλαδίων τοῦ «Κρητ. Ἀστέρος» τοῦ παρελθόντος ἔτους πωλοῦνται εἰς τὰ Γραφεῖα ἡμῶν ἀντὶ δρ. 6 ἐκάστη. Οἱ θέλοντες νὰ ἔχωσι πλήρη τὴν σειρὰν τοῦ «Κρητ. Ἀστέρος» δύνανται νὰ ἀποστείλωσι πρὸς ἡμᾶς τὸ ἀντίτιμον ἵνα τοῖς ἀποσταλῇ

ΛΟΓΙΟΙ ΚΡΗΤΕΣ

Φίλτατε κ. Δελεδάκι,

Ἐν τῇ παρ' ἐμοὶ εὐρισκομένη μεγάλῃ συλλογῇ ἀνεκδότων ἐπιστολῶν τοῦ κλεινοῦ τῆς Πατρίδος ἡμῶν τέκνου Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, τοῦ λαμπρύναντος τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ καταυγάζαντος διὰ τοῦ φωτός τῆς Ὀρθοδοξίας τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν 16ην ἑκατονταετηρίδα, εὐρίσκεται καὶ τις ἐπιστολὴ πρὸς τινὰ Ἱερομόναχον καὶ πνευματικὸν Παῖσιον τὸν Ζακύνθιον. Ταύτην ὡς κεντημένην φιλολογικὴν τινα ἀξίαν, ἔκρινα καλὸν, ὅπως ἀποστείλω πρὸς ὑμᾶς, ἵνα δημοσιευθῇ καὶ ἀναγνωσθῇ ἀπὸ τῶν σιγῶν τοῦ «Κρητικοῦ Ἀστέρος». Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην γράφει ὁ Μελέτιος Πρωτοσύγκελος ἔτι διατελὼν τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Σιλδέστρου, θεοῦ αὐτοῦ πρὸς μητρός. Ἀλλ' ἵνα τὸ περιεχόμενον αὐτῆς κατανοηθῇ ἀνάγκη νὰ ἐκθέσωμεν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς συγγραφῆς αὐτῆς.

Ὁ πρὸς ὃν ἡ ἐπιστολὴ αὕτη Παῖσιος συνεδέετο πρὸς τὸν Μελέτιον δι' ἀδελφικῆς φιλίας, ὅτε δὲ ποτε τοῦ Μελετίου ἀπόντος τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ περιοδεύοντος χάριν τοῦ θεοῦ κηρύγματος, ἀφίκετο εἰς Ἀλεξανδρείαν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ὁ Παῖσιος, ἐν καιρῷ τῶν τοῦ Νείλου ἀναβάσεων, ὁ Μελέτιος ἐποίησατο αὐτῷ τὸ ἑξῆς ἐξάστιχον:

Νεῖλος ἐρισμάραγδος ἑλισσομένης ἐνὶ δίναις
Ἀλλεται αἰσθόμενος Παῖσιον ἐρχομένου
Στέψατε Νηρηίδες ἀμαράντοις, στέψατε Νύμφαι
Ἄνδρα φίλον ὕμνοις, εἴκελον ἀθανάτοις,
Ὡς ὁ γέρον ἔφατ' αἱ δ' ἔκλυον μάλα γ' ὦκα
Ἦχσαν δ' ἄνται Παῖσιον ἐρχομένου.

Τὸ ἐξάστιχον τοῦτο ἀπέστειλεν ὁ Μελέτιος τῷ Παῖσιῳ εἰς Ἀλεξανδρείαν διατρέχοντι μετὰ τῆς ἑξῆς συνοδευτικῆς ἐπιστολῆς:

«Παῖσιῳ τῷ φιλιτάῳ Μελέτιος ὁ Πρωτοσύγκελος χαίρειν».

«Τὰς μούσας εὖρον, ὦ φίλη κεφαλὴ, τήνδε τὴν νύκτα
τὴν παγγάλεπον οὐ τὸ τυχὸν τῆς στενοχωρίας μοι παρα-
μύθιον, λίαν γὰρ ἔσχον ἀνιαρῶς ἀπὸ τοῦ πτώματος
καὶ τῆς πληγῆς· αἱ δ' ἀπελθοῦσαι τέλος κατέλιπον τοδί,
ὥς γε ἐμοὶ δοκεῖ οὐ νυκτερινόν, ἐπεὶ φαινὸν ἔτεκεν Παῖ-
σίῳ σοι τῷ φιλιτάῳ. Σὺ δὲ ὑγιαίνων δεξαίσο».

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην μετὰ τοῦ ἐπισυννημένου ἐξαστίχου ἐπιγράμματος λαβὼν ὁ Παῖσιος, ἔκρινε καλὸν νὰ ἀπαντήσῃ τῷ Μελετίῳ καὶ ὡς περὶ τὰ γραμματικὰ καταγινόμενα, νὰ παρατηρήσῃ αὐτῷ παιδῆς χάριν περὶ τῆς ἀνακρίσεως δῆθεν γραφῆς τοῦ ἐπωνυμίου αὐτοῦ Πρωτοσύγκελος συνιστῶν αὐτῷ τὴν γραφὴν Πρωτοσύγκελος. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν δὲ ταύτην ἀπαντῶν ὁ Μελέτιος ἔγραψε τὴν παρὰ πόδας ἐπιστολὴν.

ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ ΝΙΝΟΔΑΚΙΣ

Ἀρχιμανδρίτης

* *

Τῷ σφωτάτῳ καὶ τιμιωτάτῳ ἐν Πνευματικοῖς Παῖσιῳ τῷ Ζακύνθῳ τῷ Συναῖτῃ εὐ πράττειν.

Πολλά σοι κάγαθὰ γένοιτο Παῖσιε πρὸς Θεοῦ ὡς με συγγελᾶν πεποίηκας τῇ τοῦ ἐμοῦ συγγέλου εἰς τὸ σὺν σύγκελον ἐπανορθώσει. Τὸ μὲν γὰρ συγκελευστήν (τὸ σύγκελον), τὸ δὲ συγγελαστήν (τὸ σύγγελον) παριστάναι ἔφησεν τὸν γραφόμενον. Ἐγὼ δὲ ταυτὴν ἐπεγέλασα ἢ συνεγέλασα τῇ μεταμορφώσει—μεταμόρφωσιν γὰρ εἶποιμι ἂν—μεταπλάττει γὰρ ἀπὸ συγγέλου συγγελαστήν, παραδόξως βουλομένη εἰς συγκελευστήν μεταμορφῶσαι τὸ σύγκελον. Εἰπέ μοι πότερον ἐγγύτερον τῷ ἀγγεῖλαι τὸ σύγγελος ἢ τὸ συγγελαστής ἢ καὶ τὸ σύγκελος; Τὸ δὲ ἀγγεῖλαι ὅτι τὸ διὰ λόγου κελεύειν σημαίνει, ῥᾶσ' ἂν ἐπιγνοῖεν γραμματικῶν παιδεις. Εἰπέ μοι πότερον εὐπαραγωγότερον ἀπὸ τοῦ ἀγγέλλω τὸ σύγγελος, ὥσπερ ἄγγελος, ἢ τὸ σύγκελος τὸ συγκελευστής; Ἄν γὰρ ἀπὸ τοῦ κελεύω παράγῃς ὡς ψῆς, συγκελεύς εἴποις ἂν οἰκειότερον ὡς ἀπὸ τοῦ βασιλεύω βασιλεύς. Ἀλλὰ καὶ ποῖαν κοινωνίαν ἔχει μετὰ τοῦ συγγελαστοῦ, ὃν ἔφησεν, ὁ σύγγελος; ἢ πῶς ἀπὸ τοῦ γελᾶω παράγεται ὁ σύγγε-

λος; Πλὴν εἴ σοι δοκεῖ διαγραφτέον τὸ σύγγελος καὶ γραπτέον σύγκελος, ὑπακούσω γε ἔγωγέ σοι διορθούμενος τοῦ πωνύμιον εἰ καὶ σὺ τοῦνομα τὸ σὺν ἐπιδιορθώσεις καὶ γράψεις Παῖσιον τὸν ὃν γράψεις Παῖσιον. Ἀλλὰ τοῦτο ἂν συγγνώμης δόξειεν ἄξιον—τὸ δηλονότι βουληθέντα σε διορθῶσαι τὸ διορθώσεως ἀνευδεῖς γεγονέναι διορθώσεως ἐνδεᾶ—ἐπέπερ αὐτοσχέδιον τοῦπιχείρημα. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπαίνῶ τὰς προχείρους μέμψεις καὶ ἀπαρασκευάστους, εἰ καὶ φέρω γενναίως τὰ τῶν οὐκ ἀπεικόντων τοῖς ὅσοι, ποιητὰς ἀναγινώσκοντες, λεξίδια μόνον θηρεύουσι, μέτρα τε καὶ φωνῶν ἐναλλαγὰς καὶ γλωσσῶν ἰδιώματα ἐπιτηροῦσιν ὑπερορῶντες τὰ τῆς τέχνης ὕψος τῆς ποιητικῆς. Διὰ τοῦτο ἐγὼ σοι πολλάκις (εἶγε μέμνησαι) ὑπέβαλλον, ἵνα μὴ σου καταναλώσῃς τὸ εὐφυὲς ἐν μόνῃ τῇ τῆς γραμματικῆς διατριβῇ, κοῦκ ὀλοσχερῇ δέ γε ταύτῃ, δέεται γὰρ πολλῶν ὁ βουλούμενος συναριθμεῖσθαι πεπαιδευμένοις. Εἰ γὰρ καὶ μὴ τὴν ἐγκύκλιον εἴῃ ὅλην εὐ εἰδώς, ἀλλὰ γε οὐκ ἄγευστος εἶναι προσήκει. Καὶ εἰς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἐγὼ σοι ἐδοήθησα ἂν τὸν ἐνόντα τρόπον (μικρὸς γὰρ αὐτὸς καὶ οὐ δεινὸς ταῦτα) εἰ μὴ σὺ γε κατώκνευσας, ἴσως γε κατολιγορήσας τῆς ἡλικίας τὸ μικρόν τι, εἶναι σε πρεσβύτερον¹. Πλὴν νῦν σοι τὸ καίριον κατερῶ, σὺ δὲ «φρεσίσσι κάτθεο σοῖσι» κατ' Ὁρφέα. Ὅλη τοίνυν τῆς ποιητικῆς τέχνης ἡ εὐπρέπεια σκοπεῖ τὸν μῦθον, ὡς καταφαίνεται καὶ Ἀριστοτέλει τῷ δεινотάτῳ ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς, πέφυκε γὰρ τὸ μυθώδες τέρψιν ἐμποιεῖν, περὶ ἣν καταγίνεται ἡ ποίησις ἅπασα. Ἐξέτασον γοῦν τοὺς ποιητὰς καὶ εἶγε μὴ γε τὰ πάντα διεληλυθὼς ἀλλὰ γοῦν [τὰς ἀρχὰς] καὶ εὐρήσεις εὐθὺς Ὅμηρος αὐτὸς ἄδων τὴν οὐλομένην μῆνιν ἔμπλεως ὁμῶς· «μῆνιν, φησί, ἔειδε Θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος οὐλομένην» καὶ «ἄνδρα μοι ἔννεπε Μοῦσα πολύτροπον ὡς μάλα πολλὰ πλάγχθη». Ἡσίοδος δὲ ἀρχαῖος καὶ αὐτὸς ἀρχεται «Μοῦσαι Πιερίην θοιδῆσι κλείουσαι δεῦτε Δι' ἐννέπετε σφέτερον πατέρα ὕμνειν οὔσαι», καὶ Μουσαῖος ὁ ἡδύτατος καὶ ποτε φίλος ἐμὸς «εἰπέ, Θεά, κρυφίων ἐπιμάρτυρα λύχρον ἐρώτων» καὶ «νύχιον πλωτῆρα θαλασσοπόρων ὕμεναίων».

Παρὰ δὲ τοῖς Λατίνοις οὕτως ἐσπούδασται ὁδὶ κανὼν, ὥστε οὐ μόνον Βιργίλιος καὶ Ὀβίδιος καὶ οἱ λοιποί, ἀλλὰ καὶ οἱ Λουκρήτιος καίπερ τὰ τῆς φιλοσοφίας διεξερχόμενος θεὸν ἀνακαλεῖται τὴν Κυθηρίαν. Οὐ μόνον δ' οἱ ἐποποιοὶ ἀλλὰ καὶ διθυραμβοποιοὶ καὶ δραματοποιοὶ μύθους συμπλέκονται. Δέχου τοίνυν τοῦπιγράμμα ὡς ἀρίστη πεποιημένον λειτουργία ἢ τεχνουργία, κατὰ τινὰ προσωποποιᾶν καὶ ἄψυχα εἰσάγον στοιχεῖα εὐφρανόμενα τῇ παρουσίᾳ τοῦ φιλιτάτου Παῖσιου. Ἰδοὺ σοι ἀόκνως τὴν τέχνην προτίθημι, ἥς μετὰ πολλῶν ἡμεῖς καμάτων ἄκροις ἐγευσάμεθα χεῖλεσι. Ἰδοὺ σοι παρατιθέμεθα τῇ φιλομουσίᾳ ἡδὺν τινα μουσῶν καρπὸν, πρὸς γε καὶ ὅπως ἡδέως ἐμφορηθῇς παιδαγωγούμεν, λίαν γὰρ εἰλικρινῶς σε πεφίληκα τιμιώτατε.

Ἐρρωσο ἐν Κυρίῳ καὶ εἴ τι προσδεῖται ἔτι διορθώσεως γράψον μετὰ παρρησίας, γράψεις γὰρ πρὸς φίλους καὶ σχεδὸν ἀκινήτους εἰς παροξυσμόν.

Μεμακτηρίωνος τρίτῃ ἐπὶ δέκα ἔτει σωτηρίῳ, ἀφ' ὧ

Ο ΜΕΛΕΤΙΟΣ

¹ Ὁ Μελέτιος ὑπανθυμίζει αὐτῷ τὴν ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Ὁρους Σινᾶ ἔθθα ἐρόναζεν ὁ Παῖσιος, γεννημένην πρὸς αὐτὸν διδασκαλίαν, ὅπου τὸ πρῶτον κατέφυγεν, ὅτε ὑπὸ τῶν ὀργάνων τοῦ παπισμοῦ ἐκ Κρήτης ἐξεδιώχθη καὶ ἐξ ἧς ἐκλήθη ὡς Πρωτοσύγκελλος τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου. (Ὁρα Πραγμ. Μελ. Πηγᾶ σελ. 31).

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΣΙΓΑΡΗ (ΚΑΡΑΜΑΝΩΛΗ)

Βιτοίλα νύχτα πορπατεί και νύχτα παραδέρνει
 με τὰ φτερά δλομάτωτα, με βλέμρ' ἀγριωμένο.

Σχίζει τὰ πλάγια ως φάντασμα, περνά λαγκάδια, δάση
 και τρέχει, τρέχει αδιάνοχα νά φθάση εἰς τὴ Κρήτη.
 Σκοῦζει και κράζει, δέρνεται, χτυποῦνε ἡ φτεροῦγες
 και φοβερός ἀντίλαλος ἀκούεται στοὺς λόγγους.
 Πετᾷ, πετᾷ ἀκούραστα. Στὸ διάδα τῆς τρέμαζουν
 τὰ θόρυα ἀνατριχιάζουν και φεύγουνε σκιασμένα,
 μὰ ἓνα των δειλὰ, δειλὰ σιμῶνει και βρατᾷ τὴν.

—Ποῦ πῶς βιτοίλα μου καλὴ και ἔχεις τόση βίαση;
 τ' ἔχεις και σχίσεις βιαστικά τῆς νύχτας τὰ σκοτάδια
 π' αὐγερινός δὲν φάνηκε οὐτ' ἡ πηλεῖά δὲν βγήκε;
 «Πᾶν μαγνᾶτα θλιδερά, πικρά, φαρμακωμένα
 στὴν Κρήτη κάτω νὰ τὰ πῶ εὐθὺς ως ἡμερώσει»
 Σκότωσαν τὸν Κατσίγαρη πᾶσι ὁ Καραμανώλης.
 Βόλι πικρὸ τὸν φίλησε, πικρὸ καταραμένο
 και κοιτάται ἀμίλητος εἰς τὴ Μακεδονία!

Μή, Μοῦσα εἰς τὸν θάνατον με φέρνεις τοῦ Μανώλη,
 βίξε τὰ εὐμορφότερα ἐπάνω του λουλούδια,
 στρώσέ του δάφνες και μυρτιές νὰ κοιμηθῇ ἀνάρια,
 κι' ὡς ποῦν ἔλοι ἀνάθεμα στὸ μαῦρο δολοφόνο.

Κοιμοῦ, Μανώλη ἑακουστέ, κοιμοῦ βαθειά στὸ μνημα
 μακρὰ ἀπὸ τὴ Μάννα σου σὲ ματωμένο χῶμα.
 Κοιμοῦ και θὰν τὸ μνημ' σου διαλαλήτῃς στὸν Κόσμο
 πῶς ἡ Κρήτη δὲν ἐστεῖρεψε νὰ διῇ παλληκάρια.
 Κοιμοῦ και θάρρη ὁ καιρός, ἡ θεὸν ἡμέρα.
 ν' ἀκούσης μέγα ὄρουδο. Ἐλευθεριά και Νίκη
 ἐπάνω ἀπὸ τὸ μνημ' σου σφιχτὰ ἀγκαλιασμένες
 θὲ νὰ διαδαινούνε μαζί και θὰ σὲ στεφανώνουν.

Ἐξ Ἡρακλείου

Κ. Γ. Λαγουμιτζάκης

Η ΙΑΡΤΕΙΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἡ πατρίς τοῦ Μίνως και τοῦ Δασκαλογιάννη ἡ ἀναδεί-
 ξασα ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῆς τόσα ὀνόματα και ἔργα δικαιούται
 ἴσως πλεῖον πάσης ἄλλης Ἑλληνικῆς χώρας νὰ ἔχη εἰς τὸ
 ἔδαφος αὐτῆς διαρκῆς ἀποταμιευτήριον τῶν ἀπτόν λειψάνων
 τῆς τοιαύτης ἀνὰ μέσον τῶν αἰώνων δράσεως τῶν τέκνων
 αὐτῆς. Ἐννοοῦμεν τὴν ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως εἰς μίαν τῶν
 μεγαλυτέρων πόλεων αὐτῆς (Ἡράκλειον ἢ Χανία) «Ἱστο-
 ρικοῦ και ἐθνολογικοῦ Μουσείου τῆς Κρήτης» κατ' ἀπομί-
 μησιν και ἐπὶ τῇ βάσει τοιοῦτου ἰδρύματος ἐν Ἀθήναις. Εἴ-
 μεθα δὲ ὑπερδέδαιμι ὅτι οὐ μόνον ἅπαντες οἱ Κρήτες, ἡμεδα-
 ποί τε και ἄλλοδαποί, ἀλλὰ και πάντες οἱ τιμῶντες τὸ ὄνομα
 τῆς τυραννομάχου Κρήτης θέλουσιν εὖρε εὐπρόσδεκτον και
 ὀρθοτάτην τὴν παροῦσαν ἰδέαν. Ἡ πραγματοποίησις ταύτης
 ἐπιβάλλεται ἰδίᾳ σήμερον, ὅτε οἱ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀποκα-
 ταστάσεως ἀδιάλειπτοι ἀγῶνες τῶν Κρητῶν ἔφερον τὴν
 ὑπόθεσιν τῆς πατρίδος αὐτῶν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς ποθητῆς
 ἐνώσεως αὐτῆς μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος.

Παρακαλῶ τὴν ἐρίτιμον διεύθυνσιν τοῦ «Κρητικοῦ
 Ἀστέρος» ὅπως εὐαρεστουμένη και μετὰ τῆς διακρινούσης
 αὐτὴν ἐθνικῆς ἀξιοπρεπείας υἱοθετήσῃ δέοντως τὸ σπουδαῖον
 τοῦτο ζήτημα, τὸ θίγον ἀμεσώτατα τὴν φιλοτιμίαν τῆς ζω-
 σης γενεᾶς τῆς Κρήτης και τὴν συναίσθησιν τῆς πανδήμου
 εὐγνωμοσύνης αὐτῆς πρὸς τοὺς ἀπελθόντας εἰς τὸν τάφον
 λυτρωτὰς πατέρας αὐτῆς. Ἀσμένως δὲ βεβαιῶ τὴν ἐρίτιμον
 διεύθυνσιν ὅτι ἅμα τῇ πραγματώσει τῆς ἐπείγουσας ἐθνικῆς
 ἀνάγκης ταύτης θέλω προσφέρει ἀρκετὰ ἀντίκειμενα ὡς
 πρῶτον πυρῆνα τοιοῦτου ἰδρύματος.

Ἐξ Ἀθηνῶν

Ὁ ἐκ Μόσχας ἸΩΑΝ. ΠΕΤΡΩΦ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

[Αἱ δημοσιευόμεναι Πνευματικαὶ Ἀσκήσεις ὡς και ἐκ
 τῶν λύσεων αἱ περισσότεραι θὰ βραβεύωνται μετὰ τὴν
 λήξιν ἐκάστης τριμηνίας].

234. ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Ἰχθύων ἀφρονέτερος, πλὴν κόψε μου ἐν γράμμα
 κ' εὐθὺς ἀπλήστως ἐμιλῶ, ἀπίστευτον τὸ πρᾶγμα.

235.

Ἦς τὰς Ἀθήνας εἰμαι πρῶτος
 δευτερεύων τῶν Χανίων,
 Ἦς τὸ βιβλίον δὲν ὑπάρχει
 ἀλλ' ὑπάρχει Ἦς τὰ βιβλία.

Ἐστάλησαν παρ' Εὐέλπιδος

236. Τὸ πρῶτό μου εἶν' ἀναισθητό, τὸ δεύτερο δὲν εἶνε,
 Δίχως τὸ πᾶν ἂν λειτουργῇς, καλὲ παππᾶ μου, κρῖνε,

Ἐστάλη παρὰ Ι. Γ. Βασιάδη

237. Τὰ μέγαρά τῶν ἀφνειῶν ὀρίσθην νὰ λαμπρύνω
 ἂν στερηθῶ τῆς κεφαλῆς θεότης τις θὰ γίνω.

238. Ὡς ἔχω εἰμαι πτηνόν τι καλῶς περιπατοῦν
 ἀκέφαλον δ' οἱ ἄποροι πρὸ πάντων με ζήτοῦν.

Ἐστάλησαν παρὰ Γεδεωνίτου

239. Ρόδα πολλὰ μ' ἀποτελοῦν γι' αὐτὸ μασχομυρίζω,
 ἂν κόψης τρία ἀπ' αὐτὰ με τᾶλλα σὲ φωτίζω.

Ἐστάλη παρὰ Θ. Ε. Καλαϊταντινάκη

240. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- α') Ποῖον Κράτος εἶνε τονωτικόν;
- β') Ποία πόλις εἶναι φλύδαρος;
- γ') Ποία λίμνη εἶνε διὰ θάψιμον;
- δ') Ποῖον ὄρος φάλλεται;

Ἐστάλησαν παρὰ Τυδέως

241. ΑΙΝΙΓΜΑ

Ἀληγνήθην και Ὀρησκείαν και Θεόν και Ἐκκλησίαν
 κ' εἰς τοῦ διαβόλου τόρα εἰμαι τὴν ὑψηλείαν,
 Ἄν θελήσης ὅπως φίλε νὰ μ' ἀποκεφαλίσῃς
 Ἐνδὸν τότε πρὸς τὴν πίστιν θὰ με ἀποκαταστήσης.

Ἐστάλη παρὰ Ν. Χ. Παπαδακῆ

ΣΤΗΛΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ι. Δ. Η. Βλάτος. Ἡ συνδρομὴ τοῦ Ἐκπ. Δελτίου ἐλγέθη, εὐ-
 χαριστοῦμεν.

Ἡ παρὰ τοῦ Γυμνασιάρχου Χανίων κ. Ἐμμ. Γενεράλι ριφθεῖσα
 ἰδέα περὶ Κρητικῆς λαογραφίας θὰ πραγματοποιηθῇ. Ἐργάζεσθε λοι-
 πὸν και θὰ δημοσιευθῶσιν.

Γ. Η. Κ. Πάτρας. Εὐχαριστοῦμεν ἀπερίως διὰ τὴν πρόθυμον
 συνεργασίαν. Φυλλάδια τῆς «Σάλπιγγος Ἀληθείας» δὲν λαμβάνω.

Ε. Ι. και Ι. Κ. Ἡράκλειον. Τὰ ζητηθέντα φυλλάδια ἐστάλησαν
 πρὸ τοῦ Πάσχα.

Ι. Ω. Ἡρακλείου. Βεβαίως τὸ «Δελτίον» θὰ ἐκδίδεται μηνιαίως,
 ἀλλ' ἐνεκα τῆς ἐπείγουσας συζητήσεως πρὸς τὴν Βουλὴν θὰ ἐκδώσω-
 μεν «Ἐκπαιδευτικὸν Δελτίον» και τὴν 15 Μαΐου, ὅτε ἐλπίζομεν νὰ
 δημοσιεύσωμεν, ἔάν ἔχει περατωθῇ ἡ ἐργασία του, τὸ Ἐκπαιδευτικὸν
 Νομοσχέδιον.